

ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗΝ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΙΝ ΕΙΣ ΕΠΙΖΩΝ ΑΓΩΝΙΣΤΗΣ

I

ΥΜΒΑΙΝΟΥΝ μερικά πράγματα εἰς τὴν ζωὴν μας, τὰ ὅποια ἀποτυπώνουν ζωηρὰς ἀναμνήσεις ἐπὶ τοῦ νοῦ μας καὶ ἐπιχύνουν ἐπὶ τῆς καρδίας μας κάτι τι ἀόριστως γλυκὺ, μίαν χαρὰν ἤρεμον, ἔν αἴσθημα ἀόριστον, χωρὶς συγκινήσεις καὶ προσδοκίας.

— Σὲ περιμένω τὸ βράδυ 'ς τὸ σπῆτι κι' ἔλα νὰ γνωρίσης καὶ τὸν πατέρα.

Μοῦ εἶπε μίαν ἡμέραν ὁ φίλος μου Ἀλέκος καὶ ἔσπευσα ὅπως γνωρίσω τὸν θαλερὸν γέροντα Νικ. Γεωργακόπουλον, περὶ τοῦ ὁποίου μοὶ εἶχε πλεῖσθ' ὅσα διηγηθῆ περὶ αὐτοῦ ὁ υἱὸς του καὶ φίλος μου.

Μὲ εἰσήγαγον εἰς μικρὸν τι δωμάτιον ἀπερίττως ἐπιπλωμένον, ὅπου μὲ ὑπεδέχθη ἔν καλησπέρα σιγαλὸν καὶ φιλικώτατον.

Μέσα εἰς τὸ ἡμίφως τὸ ὅποιον διέχυνε λάμπα τοποθετημένη ἐπὶ τῆς ἐστίας ὑφ' ἣν ἔκαιε ζωηρὰ πυρὰ, διέκρινα ὀκλαδὸν καθήμενον ἐπὶ κλίνης σιδηρᾶς συμπαθέστατον πρεσβύτην, τοῦ ὁποίου ἡ μορφή μὲ τὴν κατάλευκον γενειάδα ἐνέπνεε σεβασμὸν καὶ ἀγάπην.

Τὸν ἐπλησίασα, τῷ ἔθλιψα τὴν χεῖρα καὶ ἐκάθισα σιμὰ του.

Μ' ἐγνώριζε, ἢ μᾶλλον μ' ἐμάντευσε πρὶν μὲ συστήσουν, διότι ὁ φίλος μου εἶχε προηγουμένως τῷ ὁμιλήσει περὶ ἐμοῦ καὶ περὶ τῆς ἐπισκέψεώς μου.

— Μὲ συγχωρεῖς, παιδί μου, ποῦ μὲ βρίσκεις σ' αὐτὴ τὴν κατάστασι, μοὶ εἶπε μειδιῶν ἐλαφρῶς καὶ καλοκάγαθως, καὶ προσεπάθησε νὰ καθίσῃ ἐπὶ τῆς κλίνης.

Ἄλλὰ τὸν ἀπέτρεψα καὶ τὸν παρεκάλεσα νὰ μείνῃ ἐπὶ τῆς θέσεώς του.

Τὸν παρετήρουν καὶ ἡ καρδιά μου ἐπληροῦτο σεβασμοῦ διὰ τὸν πρὸ ἐμοῦ γλυκύτετον γέροντα, ὅστις καίτοι ἔφερε τὸ βᾶρος ὀλοκλήρου σχεδὸν αἰῶνος, διετῆρει ἀχμαιοστάτας τὰς δυνάμεις, θαλερὰ καὶ ἄσβεστα τὰ αἰσθήματα καὶ διαυγέστατον τὸν νοῦν.

"Ἦρχισε μεταξύ μας συνομιλία περὶ διαφόρων ἀντικειμένων καὶ ἐθαύμασα ὄχι μόνον τὴν ἐνημερότητά του περὶ πάντων, ἀλλὰ καὶ τὸ ὀρθὸν τῆς κρίσεως καὶ τὸ εὐλογον τῶν παρατηρήσεων, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὸ διαυγές καὶ ἰσχυρὸν τῆς μνήμης.

✻ ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΓΕΩΡΓΑΚΟΠΟΥΛΟΣ ✻

Καὶ ἐξηκολούθει νὰ μοῦ διηγῆται καὶ νὰ μοῦ ἀπαριθμῆ γεγονότα τῆς ἐποχῆς του μετὰ ζωντανῶν εἰκόνων καὶ ἀπτῶν σκηνῶν, διηθησιμὰ ἐνιαχοῦ μὲ ποικίλα ἐπεισόδια καὶ μ' εὐφρολογήματα πολὺ νόστιμα.

Καὶ τὸν ἤκουον εὐχαρίστως καὶ ἐλησημονούμην εἰς τὸ μικρὸν ἐκεῖνο

δωμάτιον τὸ ἀσθενῶς φωτιζόμενον καὶ παρήρχοντο ἀνεπαισθήτως αἱ ὥραι.

Καὶ ὅτε πλέον μοὶ εἶπε πολλά, ἐκ τῶν ὁποίων διέγνωσα τὸν χαρακτῆρα καὶ τὴν ποικίλην δρᾶσιν τοῦ ἀκαίου γέροντος, ἐστράφη ὁ λόγος ἀποκλειστικῶς καὶ περὶ τοῦ ἀτόμου του. Καὶ ὅτε μὲ μετριοφροσύνην καὶ φιλοσοφικὴν ἀπάθειαν μοὶ διηγήθη τὸν περιπετειώδη βίον του, ἐθαύμασα ἔτι περισσότερον τὸν παλαιστὴν τοῦτον τῆς ζωῆς, ὁ ὁποῖος δὲν ἀπέκαμιν, οὔτε κὰν ἔλυποψύχησεν εἰς τὰ πλήγματα τῆς τύχης, ἀλλ' ἐπάλαισε κρατερῶς, μείνας ἀκλόνητος ὡς δρυς εἰς τὴν μανίαν τοῦ βορῶα, γενόμενος οὕτω τοῖς ὁμοίοις του παράδειγμα ζηλευτὸν καὶ ἀξιομίμητον θελήσεως καὶ ψυχικοῦ σθένους!

Νομίζων ὅτι ἐκπληρῶ διπτὸν καθήκον — φιλίας καὶ σεβασμοῦ — δημοσιεύω περὶ τοῦ κ. **Νικολάου Γεωργακοπούλου** τὸ βιογραφικὸν σημειώμα μου τοῦτο, ἔχω δὲ τὴν πεποιθήσιν ὅτι τοιαύτη ζωὴ δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς βᾶσις καὶ ὡς πυξὶς εἰς τὸν πολυκύμαντον βίον παντὸς ἀνθρώπου.

II

Ὁ Νικόλαος Γεωργακόπουλος ἐγεννήθη κατὰ τὸ ἔτος 1808 ἢ 1810 ἐν Καμενίτῃ, χωρίῳ τῆς Γορτυνίας, τὸ ὅποιον ἀπέχει δύο ἢ σχεδὸν ὥρας τῆς Βυτίνης. Ἡ οἰκογένειά του δὲν ἦτον ἀσημῶς τις καὶ ἄγνωστος, καθόσον ὁ πάππος του Νικολὸς Ῥηγόπουλος πλείστας προσέφερεν ὑπηρεσίας εἰς τοὺς συγχωρικοὺς του ὡς **προεσιῶς**, τὰς ὁποίας καὶ συνέχισε μετὰ τῆς αὐτῆς ζήσεως ὁ πατὴρ τοῦ σκιαγραφουμένου σεβαστοῦ μας πρεσβύτου, **Γεωργάκης**, καὶ ὁ θεὸς του Παπαθανάσης, μάλιστα κατὰ τοὺς χρόνους τῆς ἐπαναστάσεως καὶ ἐδῶθεν.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ μεγάλου ἐθνικοῦ ἀγῶνος παῖς ὁ Ν. Γεωργακόπουλος, διεφλέγετο ἐξ ἐθνουσιασμοῦ καὶ φιλοπατρίας καὶ παρ' ὅλας τὰς ἀποτροπὰς τῶν οἰκείων του, παρηκολούθησε τὸν ἀγωνιστὴν θεῖόν του Δῆμον Ντουῖθαν εἰς τὸν κατὰ τοῦ τυράννου ἀγῶνα, παρευρεθείς καὶ λαβὼν μέρος εἰς πλείστας μάχας.

Ὀλίγον μετέπειτα ὅτε ὁ αἰμοχαρὴς Ἰμπραήμ ἐπόρθησε μέγα μέρος τῆς Πελοποννήσου καὶ ἐπέφερεν ἀπανταχοῦ τὴν καταστροφὴν καὶ τὸν ὄλεθρον, ἡ μήτηρ τοῦ Γεωργακοπούλου Μάρθα τὸ γένος Τσεμπέρη, φεύγουσα τὴν ἀγρίαν τοῦ πορθητοῦ μῆνιν, προὔτιμησε τὸν ἔνδοξον θάνατον τῆς ἀτιμώσεως καὶ ὡς ἄλλη θυγάτηρ τοῦ Σουλίου ἐκρημνίσθη ἐκ τινος βράχου.

Μετὰ τὸν θάνατον καὶ τοῦ πατρὸς του ὁ νεαρὸς Γεωργακόπουλος εὔρε προστασίαν παρὰ τῷ Νικολᾷ Σηλιβέργῳ, χρηματίσαντι ἀνωτέρῳ ὑπαλλήλῳ τοῦ ἀρτισυστάτου Κράτους, καὶ κατόπιν μετέβη εἰς Ναύπλιον, τὴν πρώτην πρωτεύουσάν τοῦ Ἑλληνικοῦ Βασιλείου, ὅπου ἐπροστατεύθη παρὰ τοῦ Παναγ. Σπανοπούλου, γραμματέως τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐσωτερικῶν ἐπὶ Κυβερνήτου καὶ μετέπειτα ἀκολουθού τῆς ἐν Παρισίοις Πρεσβείας, ἐπὶ πρωθυπουργίας I. Κωλέττη.

Ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ Σπανοπούλου ὁ εὐφυὴς καὶ σφριγῶν νεα-

νίας Γεωργακόπουλος, ἐξεπαιδευθη τὰ πρῶτα γράμματα εἰς τὸ πρῶτον ἴδρυθὲν ἐν Ναυπλίῳ σχολεῖον τὸ **Βουλευτικόν**, ὅπου ἐδίδασκον οἱ μεγάλοι διδάσκαλοι τοῦ Γένους ὁ Γεννάδιος, ὁ Δεσποτόπουλος καὶ ὁ Λεόντιος.

Φύσει ζωηρὸς καὶ ὀργῶν πρὸς δρᾶσιν ὁ Γεωργακόπουλος ἠσθάνετο ἀνίαν ἐν Ναυπλίῳ, καὶ μίαν πρῶϊαν κατὰ τὸ ἔτος 1835 ἀπέρχεται μόνος διὰ τὰς Ἀθήνας. Ἐλθὼν εἰς τὸ μόνον ἀναβιοῦν τότε ἄστῳ, εἰσηλθεν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ ἡγεμόνος Μιχαὴλ Βοεβόδα Σούτζου.

Ἄλλ' ὁ Γεωργακόπουλος ἐγεννήθη διὰ τὴν ἀφίση ἔχνη φωτεινὰ τῆς ζωῆς του καὶ ἐπεδόθη μετὰ ζήλου καὶ ἀφοσιώσεως εἰς τὴν λατρείαν τῆς Δήμητρος, ὅπου παιδιοθεν εἶχε κλίσιν. Διὰ τῆς ἀόκνου δὲ καὶ ἐντίμου ἐργασίας του κατώρθωσε ν' ἀποκτήσῃ ἰδίαν περιουσίαν καὶ νὰ φαίνεται χρήσιμος τοῖς ὁμοίοις του, οὐ μόνον διὰ τῶν γεωργικῶν αὐτοῦ γνώσεων, ἀλλὰ καὶ διὰ τῶν φιλανθρωπῶν πράξεών του.

Εἶναι ὁ πρῶτος οἰκιστὴς τῆς νέας συνοικίας **Ἁγίου Παύλου**, πρῶτος αὐτὸς κτίσας ἐκεῖ οἰκίαν καὶ, ὡς ἄνω ἐλέχθη, ἔχων κλίσιν πρὸς τὴν γεωπονίαν, ἐκαλλιέργησε πλείστα φυτὰ· ἐπεδόθη ἐπίσης καὶ εἰς τὴν ἀμπελοουργίαν καὶ τὴν δενδροκομίαν καὶ διὰ τῶν πρακτικῶν γνώσεών του ἐφώτισε καὶ εἰσέτι φωτίζει κατὰ πολὺ τὴν νηπιώδη γεωργίαν μας.

Μὴ ἐπιδιώξας τὸν θόρυβον καὶ τὴν συνήθη παρ' ἡμῖν διαφήμισιν, ἔζησεν ἡσύχως, τιμώμενος καὶ ἀγαπώμενος παρὰ πάντων· ὡς ἐλάχιστον δὲ δεῖγμα τῆς καθόλου ἑλληνοπρεποῦς ζωῆς του φέρει μετ' εὐλαθείας τὸ χαλκοῦν ἀριστεῖον τοῦ ἀγῶνος, ὅπερ ἀπένευμεν εἰς αὐτὸν ὁ ἐπὶ τοῦ Ὄθωνος Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν Π. Γ. Ρόδιος.

Τὸ πρῶτον ἐνυμφεῦθη κατὰ τὸ 1846 τὴν Τατιανήν, θυγατέρα Σωτηρ. Μπένου Θηβαίου καὶ Κλείνας Στ. Χέλμη, μετὰ τῆς ὁποίας ὀλίγον χρόνον συνέζησεν, ἄτε ἀποθανούσης ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τὴν γέννησιν καὶ τὸν θάνατον τοῦ πρώτου τέκνου των.

Μετὰ ἐξαετία, ἤτοι τὸ 1852, ἐνυμφεῦθη ἐκ δευτέρου τὴν Μαριγῶ, θυγατέρα Ἀποστόλου Ἰσ. Καρταλᾶ καὶ Δόμνας Δ. Δεμερτζῆ, ἐξ ἧς ἀπέκτησε δώδεκα τέκνα, ἐξ ὧν τὰ ἐπτὰ ἄρρενα.

Καὶ ὡς οἰκογενειάρχης καὶ ὡς πατὴρ ὁ Γεωργακόπουλος ἀπομένει πρότυπον καὶ ὑπογραμμὸς. Ὅλην του τὴν ζωὴν καὶ τὴν μέριμναν ἀφιέρωσεν εἰς τὴν ἀνατροφὴν τῶν τέκνων του, πλήρη ἔχων συναίσθησιν τῶν ἱερῶν αὐτοῦ καθηκόντων καὶ ἀπέναντι τοῦ Θεοῦ καὶ ἀπέναντι τῶν ἀνθρώπων.

Δυστυχῶς ὁμοῦς ἡ βάσκανος μοῖρα ἐφθόνησε τὴν εὐτυχίαν τοῦ σπανίου πατρός, ἐφθόνησε τὴν χαρὰν, ἣτις ἐβασίλευεν εἰς τὴν Ἀβραμιαίαν ἐκείνην οἰκογένειαν, καὶ ἀμελικτον ἐπέπεσε τὸ σκληρὸν δρέπανον τοῦ θανάτου ἐπὶ τῶν θαλερῶν ἐκείνων ὑπάρξεων, διὰ τὰς ὁποίας ὁ δυστυχὴς πατὴρ προητοίμαζε μέλλον εὐδαιμον καὶ ὠνειρευέτο χρυσᾶ γηρατεία.

Πέντε ἐκ τῶν τέκνων του ἀποθνήσκουν ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς νεότητός των, τὰ δὲ λοιπὰ ἐν μικροτέρῃ ἡλικίᾳ καὶ δὲν τῶ ἀπομένουσι εἰμὴ μόνον δύο!

Πρὸ τοιαύτης ἐρημώσεως, πρὸ τοιαύτης συμφορᾶς καὶ δεινῆς δοκιμασίας σιωπᾶ ὁ Γεωργακόπουλος καὶ ἐν ἡρωικῇ καρτερίᾳ ὑπομένει τὰ συνεχῆ καὶ ἄπονα κτυπήματα τῆς εἰμαρμένης.

Γερμανός τις φιλόσοφος λέγει κάπου ότι, αἱ μεγάλαι θλίψεις εἶναι σιωπηλαί!

Ἡ καρδία του σπαράσσεται, ἡ ψυχὴ του λιποθυμεῖ, ὁ νοῦς του φεύγει!

Ποῖον ἐκ τῶν λατρευτῶν του τέκνων νὰ πρωτοκλαύσῃ; Τίνος τὴν μνήμην νὰ διατηρήσῃ ζωηροτέραν μέσα εἰς τὰ σπαρταρίζοντα καὶ αἰμάσσοντα φυλλοκάρδια του;

Καὶ ὁ Γιώργης του ἦτον ὠραῖος, ὡς ἀρχαία καλλονή, καὶ ὁ Δημήτριος του ἐπίσης, καὶ ὁ Σπῦρός του αἰσθηματίας, καὶ ἡ Χρηστίνα του ἄγγελος ἀγνός, καὶ ἡ Ἐλένη του εὐφροεστάτη . . . καὶ ὅλα τέκνα του, ναί, ὅλα σπλάγγνα του, ὅλα ἐλπίδες του!

Ὅσα δάκρυα καὶ ἂν χύσῃ ὁ δυστυχῆς πατήρ, ἡ θλίψις του δὲν καταπνίγεται, ἡ συμφορὰ του δὲν μετριάζεται! Καί, ὡς ἄλλος Ἴώβ, ἐγκαρτερεῖ, ἀντλεῖ παρηγορίαν ἐκ τῆς ἀνεξάντλητου πηγῆς τοῦ Οὐρανοῦ, καὶ περιβάλλει μὲ ὅλην τὴν στοργὴν του καὶ μὲ ὅλην τὴν ἀγάπην του τὰ δύο ἐναπολειφθέντα τέκνα του, τὸν Ἀλέκον του καὶ τὴν Ἐλευθερίαν του καὶ εἰς αὐτὰ ἀφιερῶ ἅπασαν τὴν μέριμνάν του καὶ εἰς τὸ χαμόγελόν των γεύεται γλύκανσιν τῶν πόνων του καὶ εἰς τὸ βλέμμα των διορᾷ ἐνθάρρυνσιν τῆς ἀπελπισίας του! . . .

III

Τοιοῦτος ἐν ὀλίγαις ἀτέχνοις γραμμαῖς ὁ Νικόλαος Γεωργακόπουλος, ὁ ἐπιζῶν ἀντιπρόσωπος ἄλλων ὠραιότερων καὶ αἰσθηματικωτέρων ἐποχῶν, ὁ κύπτων ὑπὸ τὸ βᾶρος τῶν ἐτῶν, ἀλλὰ μὴ καμφοθεῖς ὑπὸ τῶν πληγμάτων τῆς μοίρας, ὁ διαμείνας μὲ διαυγῆ τὸν νοῦν, μὲ ἀκμαίᾳς τὰς δυνάμεις καὶ μὲ τὸ μεδίαμα εἰς τὰ χεῖλη—τὸ μεδίαμα τοῦ δικαίου.

Τοιοῦτος ἐν ἀσθενεῖ σκιαγραφίᾳ ὁ Νικόλαος Γεωργακόπουλος, μεθ' οὗ διήλθον ὥρας εὐχαρίστους συνομιλῶν καὶ συζητῶν μαζύ του, καὶ τοῦ ὁποίου ἡ σοβαρὰ καὶ ἐπιβλητικὴ, ὅσον καὶ σεβασμῖα μορφή, μὲ τὰ ἴχνη μακρᾶς ζωῆς ποικίλων δοκιμασιῶν, ἡ σκορπίζουσα κάποιαν μυστηριώδη αἰγλήν μέσα εἰς τὸ ἡμίφως τοῦ μικροῦ δωματίου, θὰ διατηρηθῇ ἀνεξάλειπτος ἐν ἐμοί, ὡς μία τῶν εὐτυχεστέρων καὶ ποθεινοτέρων ἀναμνήσεων τῆς ζωῆς μου.

ΑΝΔΡΕΑΣ Α. ΑΒΟΥΡΗΣ

